

A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
v é g z é s e

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: 111 / 1204 - 0 / 2018	
Érkezett: 2018 JÚL 25.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 0 db	du

Az ügy száma: Mfv.III.10.476/2017/8.

A tanács tagjai: Dr. Zanathy János
a tanács elnöke
Dr. Magyarfalvi Katalin
előadó bíró
Dr. Farkas Katalin
bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Plóczné dr. Sallai Margit ügyvéd

A per tárgya: társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

Az elsőfokú bíróság határozatának száma: Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság
39.M.2130/2016/8.

Rendelkező rész

A Kúria az Alkotmánybíróság eljárását, a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között a szociális ellátás területén való együttműködés tárgyában Budapesten, az 1962. december 20-án kötött egyezmény kihirdetéséről szóló 1963. évi 16. törvényerejű rendelet végrehajtásáról szóló 7/1964. (VIII. 30.) MüM rendelet 6. § (2) bekezdés első mondata alaptörvény-ellenességének megállapítását, megsemmisítését és – elsődlegesen valamennyi folyamatban lévő ügyben, másodlagosan a Kúria előtt folyamatban lévő jelen perben – a rendelkezés alkalmazásának kizárását kezdeményezi; egyidejűleg a Kúria a per tárgyalását az Alkotmánybíróság döntése meghozataláig felfüggeszti.

A végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az 1949. április 13-án született, Ukrajnából 2012. november 20-án Magyarországra áttelepült, 2009. április 14-től 2015. június 30-ig az ukrán társadalombiztosítási szerv által megállapított

öregségi nyugdíjban részesült felperes a magyar társadalombiztosítási szervnél a 2015. július 3-án előterjesztett igénybejelentésben 2015. július 1. napjától öregségi nyugdíj megállapítását kérte. Az alperes a 2015. december 30-án kelt határozatával – a Magyar Népköztársaság és a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége között a szociális ellátás területén való együttműködés tárgyában Budapesten, az 1962. december 20-án kötött egyezmény kihirdetéséről szóló 1963. évi 16. törvényerejű rendelet (Egyezmény) 9. cikk (1)-(2) bekezdése, az Egyezmény végrehajtásáról szóló 7/1964. (VIII. 30.) MüM rendelet (MüMr.) 1. §-a, 6. § (2) bekezdése, a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (Tny.) 12. § (1), (4), (8) bekezdése, 18. § (1)-(2), (4) bekezdése, 21. § (1) bekezdése, 39. §-a és a Tny. végrehajtásáról szóló 168/1997. (X.6.) Korm. rendelet (Tnyvhr.) 14. § (10) bekezdése felhívásával – 2015. július 1-től havi 147.010 forint öregségi nyugdíjat állapított meg a felperes részére. A határozat indoklása szerint a felperes Magyarországon legkorábban 2011. április 13-tól jogosult öregségi nyugdíjra, áttelepülését követően munkaviszonyban nem állt, kereső foglalkozást nem folytatott. A felperes esetében a szakmai átlagkereset összegét az általa leghosszabb ideig betöltött, szolgálati időként figyelembe vételre kerülő kereskedelmi szakértő (FEOR 3622) munkakörben foglalkoztatottak 2011. évben elért átlagkeresete alapján kellett megállapítani, ami 167.700 forint. A nyugdíj összege az ukrán szerv által igazolt 37 év szolgálati idő után az átlagkereset 75,5%-a, emelésekkel, kiegészítésekkel együttesen a rendelkező rész szerinti összeg, amelyet a külföldön megállapított nyugellátás folyósításának megszüntetését követő hónap első napjától kell folyósítani. A másodfokú társadalombiztosítási szerv az elsőfokú határozatot – az Egyezmény 9. cikk (1)-(3) bekezdése, a Tnyvhr. 14. § (10) bekezdése és a MüMr. felhívásával – megváltoztatta és a felperes részére azonos időponttól 121.720 forint öregségi nyugdíjat állapított meg. A másodfokú szerv a felperes legutolsó munkakörére irányadó átlagkereset figyelembevételére nem látott lehetőséget, mivel a Tnyvhr. 2015. január 1-től alkalmazandó 14. § (10) bekezdése a nyugdíjigénylő által leghosszabb ideig betöltött munkakör alapulvételét írja elő. A felperes leghosszabb ideig külszakértő/vezető szakértő munkakört töltött be a Kárpátaljai Kereskedelmi és Iparkamaránál, a külkereskedelem területén állami- és ellenőrzési feladatokat látott el. A felperes nem a kereskedelembe vett részt, hanem államigazgatási hatósági feladatokat végzett, ami „magyar viszonylatban” az egyéb hatósági ügyintéző (FEOR 3659) munkakörnek feleltethető meg, az e munkakörre irányadó 2011. évben elért szakmai átlagkeresetből kiindulva a felperest 2015. július 1-től a rendelkező részben megjelölt összegű ellátás illeti meg.

- [2] A felperes keresetében a társadalombiztosítási határozat felülvizsgálatát azért kérte, mert az ellátása összegét a MüMr. 6. § (2) bekezdése alapján a külföldi szerv nyugdíjmegállapítása időpontjában, vagyis a 2009. április 14-én hatályos jogszabályok alkalmazásával kellett volna megállapítani. A Tnyvhr. 2015. január 1-től hatályos 14. § (10) bekezdése az ügyében nem volt alkalmazható, az összeg meghatározásánál a nyugdíjazását közvetlenül megelőzően betöltött kereskedelmi tevékenységet folytató egység vezető (FEOR 1333), azon belül is a külkereskedelmi igazgató munkakörben elérhető szakmai átlagkereset alapulvételével kellett volna számolni. Az alperes a kereset elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy a nyugellátás összegének kiszámításakor a MüMr. 6. cikk (2) bekezdése mellett alkalmaznia kellett az Egyezmény 9. cikk (3) bekezdését és a Tnyvhr. 14. §-ának 2015. január 1-től hatályos (10) bekezdését is.
- [3] A munkaügyi bíróság a társadalombiztosítási határozatokat hatályon kívül helyezte és az alperest új eljárásra kötelezte, az általa alkalmazott jogszabályokként az az Egyezmény 9. cikk (1)-(3) bekezdését, a MüMr. 6. § (2) bekezdését, a Tnyvhr. 2009. április 14-én és 2015. január 1-jétől hatályos 14. § (10) bekezdését és a Tnyvhr. 93. § (1) bekezdését hívta fel. Megállapította, hogy az Egyezmény nem rendelkezik arról, hogy a nyugdíj összegének

meghatározásakor mely munkakörben elért szakmai átlagkeresetet kell figyelembe venni. Erről a MüMr. 6. § (2) bekezdése rendelkezik akként, hogy a nyugellátást és annak összegét a szovjet nyugdíjmegállapító határozat meghozatala időpontjában érvényben volt magyar jogszabályok szerinti feltételekkel és mértékben kell megállapítani, figyelembe véve az időközi emeléseket is. Az ukrán szerv a felperes jogosultságát 2009. április 14-től állapította meg, a Tnyvhr. ekkor hatályos 14. § (10) bekezdése az igénylő által legutoljára, míg a 2015. január 1-től hatályos 14. § (10) bekezdése a leghosszabb ideig betöltött munkakör szakmai átlagkeresetét rendelte irányadónak tekinteni. A fenti rendelkezések egymással ellentétben állnak, az ellentét feloldásakor azonban a bíróság – az ítéleti érvelés szerint – nem a jogszabályok jogforrási hierarchiában elfoglalt helyére, vagy keletkezésük időpontjára, hanem a kiszámíthatóság, az előreláthatóság, vagyis a jogbiztonság követelményére volt tekintettel. A jogbiztonság követelményének megfelelő értelmezés alapján a felperes ügyében az egyidejűleg hatályban lévő, egymással ellentétes jogszabályok közül a Tnyvhr. 14. § (10) bekezdését nem lehet alkalmazni, mert a felperes alappal bízhatott abban, hogy igényét az 1963. július 1. óta hatályos MüMr. alapján bírálják el, a Kr. 14. § (10) bekezdését módosító rendelkezés pedig a nyugellátás szerinti kérelem benyújtását megelőző fél évvel korábban lépett hatályba. A Tnyvhr. 14. § (10) bekezdését a fentieken túl azért sem lehet alkalmazni, mert egy több mint 50 éve hatályban lévő rendszert módosított a felperesre kedvezőtlenebb eredménnyel anélkül, hogy a MüMr. 6. § (2) bekezdését hatályon kívül helyezték volna. Mindezek alapján az alperes a megismételt eljárásban a felperes igényét a MüMr. 6. § (2) bekezdése szerint, a Tnyvhr. 2009. április 14-én hatályos 14. § (10) bekezdése alapján köteles elbírálni.

- [4] A jogerős ítélet ellen az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel a Tnyvhr. 2015. január 1-től hatályos 14. § (10) bekezdése, 93. § (1) bekezdése és a Tny. 64. § (2) bekezdése megsértése miatt. Érvelése szerint felperes az ellátás iránti igényét 2015. július 2-án terjesztette elő, a folyósítás kezdő időpontja 2015. július 1. napja volt, ezért az ellátás megállapításának kezdő időpontja mindenképpen 2015. január 1-jét követő időpontra esik. A Tnyvhr. és a Tny. felhívott rendelkezései összhangban vannak az Egyezmény 9. cikkével, a MüMr. 6. § (2) bekezdése az ellátás mértékének meghatározásánál bír jelentőséggel, a számítás módját a Magyarországon benyújtott nyugdíjigény elbírálásakor hatályos jogszabályok határozzák meg. Az így meghatározott munkakörnek az ukrán megállapító határozat időpontjában, a felperes esetében a jogosultsági feltételek későbbi beállta miatt 2011-ben fennállt „mértéke”, az egyéb hatósági ügyintéző 2011-ben érvényes szakmai átlaga az irányadó, így a másodfokú határozat jogszerű. A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kiemelte, hogy a társadalombiztosítási szervek a nyugdíja összegét a 2011. évi szakmai átlagkereset alapján állapították meg, a nyugdíj megállapítása időpontjának tehát a 2011. évet tekintették. A Tny. 64. § (2) bekezdése az igényt az ellátás megállapításának kezdő időpontjában hatályos szabályok alapján rendeli elbírálni, 2011-ben pedig a Tnyvhr. 14. § (10) bekezdése az összeg meghatározásakor a nyugdíjazást megelőzően betöltött munkakörre irányadó átlagkeresetet rendelte alapul venni. Miután a Kr. 14. § (10) bekezdésének 2009. április 14-én, vagyis az ukrán nyugdíj megállapítása időpontjában hatályos szövege és a 2011. április 13-án hatályos szövege egyaránt a nyugdíjazását megelőzően betöltött munkakörre vonatkozó szakmai átlagkereset figyelembevételét írta elő, a munkaügyi bíróság döntése akkor is helytálló, ha a Kúria a jogszabályi hierarchiában elfoglalt helyére tekintettel a MüMr. 6. § (2) bekezdésének alkalmazását mellőzni rendeli.

II.

- [5] A perben a felek között vita tárgyát – a fent ismertetettek szerint – az képezi, hogy a felperest

Mfv.III.10.476/2017/8.

Magyarországon 2015. július 1-től megillető öregségi nyugdíj összegét a Tnyvhr. 2015. július 1-jén hatályos 14. § (10) bekezdése, vagy a 2015. január 1. előtt hatályos 14. § (10) bekezdése alkalmazásával kell-e megállapítani.

- [6] A perben vitás kérdés eldöntése szempontjából releváns jogszabályi rendelkezések:

Egyezmény

- [7] 9. cikk (2) bekezdés: „Ha a nyugellátásban részesülő személy a másik Szerződő Fél területére költözik át, a nyugellátás folyósítását az áttelepülés hónapjának végével be kell szüntetni. A nyugellátást a fogadó Szerződő Fél illetékes szerve legkorábban az átköltözést követő hónap első napjától a saját államának jogszabályai szerint állapítja meg és saját terhére folyósítja. A nyugellátásra való jogosultságot fennállónak kell tekinteni, amennyiben a fogadó Szerződő Fél jogszabályai azonos nemű nyugellátást biztosítanak. (...)”
- [8] 9. cikk (3) bekezdés: „Azoknak az állampolgároknak a részére, akik az egyik Szerződő Fél területéről a másik Szerződő Fél területére költöztek, azonban az átköltözés után nem dolgoztak tovább, a nyugellátás összegét a megfelelő képzettséggel rendelkező és a nyugellátás megállapítása időpontjában a fogadó állam hasonló tevékenységet folytató dolgozója szakmai átlagkeresete alapján kell kiszámítani.”

Tny.

- [9] VII. fejezet „Igényérvényesítési és eljárási szabályok”
- [10] 64. (2) bekezdés: „Az igényt visszamenőleg legfeljebb hat hónapra lehet érvényesíteni, az ellátást a jogosultsági feltételek fennállása esetén legkorábban az igénybejelentés időpontját megelőző hatodik hónap első napjától lehet megállapítani. Az igényt az ellátás megállapításának kezdő időpontjában hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni.”
- [11] 69. § (1) bekezdés: „A nyugellátás attól a naptól állapítható meg, amely napon a jogosultsághoz szükséges feltételek bekövetkeztek.”

MüMr.

- [12] 6. § (1) bekezdés: „Az egyezmény 9. cikke alapján az illetékes magyar nyugdíjmegállapító szerv (8. §) abban az esetben köteles az öregségi (...) nyugdíjat (...) megállapítani és az erre illetékes magyar szerv folyósítani, ha a jogszerzőnek, illetőleg a nyugellátásra jogosult személynek állandó lakóhelye Magyarország területén van és igénye a magyar jogszabályok szerint megnyílt.”
- [13] 6. § (2) bekezdés: „Ha jogosult személy részére a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége illetékes szerve nyugellátást már megállapított, a nyugellátást és annak összegét a szovjet nyugdíjmegállapító határozat hozatalának időpontjában érvényben volt magyar jogszabályok szerinti feltételekkel és mértékben kell megállapítani, figyelembe véve a nyugellátásoknak időközben történt felemelését. (...)”

Tnyvhr.

- [14] 2009. április 13-án hatályos 14. § (10) bekezdés: „Ha nemzetközi egyezmény szakmai átlagkereset figyelembevételét írja elő, akkor ennek összegét a nyugdíjigénylő nyugdíjazását megelőzően betöltött munkakörében, illetőleg ahhoz hasonló munkakörben a nyugellátás megállapításának időpontja szerinti – a Foglalkoztatási Hivatal által közölt – kereset országos átlaga alapján, de legfeljebb a nyugdíjjáruelék-fizetési felső határ összegének figyelembevételével kell meghatározni.”
- [15] 2015. július 1-jén hatályos 14. § (10) bekezdés: „Ha nemzetközi egyezmény szakmai

átlagkereset figyelembevételét írja elő, akkor ennek összegét a nyugdíjigénylő által leghosszabb ideig betöltött, szolgálati időként figyelembevételre kerülő munkakörben, ennek hiányában ahhoz hasonló munkakörben a nyugellátás megállapításának időpontja szerinti – a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter által közölt – kereset országos átlaga alapján, de a 2013. január 1-jét megelőző időszakra legfeljebb a nyugdíjjárulék-fizetési felső határ összegének figyelembevételével kell meghatározni.”

III.

- [16] A Kúria az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 25. §-a alapján azért kezdeményezi az Alkotmánybíróság eljárását, mert az előtte folyamatban lévő ügyben a fenti rendelkezések közül a MüMr.-nek a Tny. 64. § (2) bekezdésével ellentétes 6. § (2) bekezdés első mondatát az Alaptörvény 18. cikk (3) bekezdésébe és a T) cikk (3) bekezdésébe ütközőnek tartja.
- [17] A szociális biztonsági tárgyú nemzetközi szerződés, illetve szociálpolitikai egyezmény hatálya alá tartozó személyre a Tny. rendelkezéseit az adott nemzetközi szerződés (egyezmény) szabályai szerint kell alkalmazni [Tny. 1. § (2) bekezdés]. Az Egyezmény arról, hogy az általa szabályozott ellátások, köztük a nyugellátás megállapítására mely időpontban hatályos jogszabályokat kell alkalmazni, nem rendelkezik, ezért az Egyezmény hatálya alá eső személyek nyugdíjmegállapítására is irányadó a Tny. 64. § (2) bekezdése, amelynek értelmében a – legfeljebb hat hónapra visszamenőleg érvényesíthető – igényt az ellátás megállapításának kezdő időpontjában hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. Az Egyezmény 9. cikk (3) bekezdése az egyik Szerződő fél területéről a másik Szerződő fél területére átköltöző, átköltözés után tovább nem dolgozó állampolgárok nyugellátásának összegét a megfelelő képzettséggel rendelkező és a nyugellátás megállapítása időpontjában a fogadó állam hasonló tevékenységet folytató dolgozója szakmai átlagkeresete alapján rendeli kiszámítani. A szakmai átlagkereset meghatározását a Tnyvhr. 14. § (10) bekezdésének a 2009. április 14-én és a 2015. július 1-jén hatályos rendelkezése is a nyugellátás megállapításának időpontja szerinti kereset országos átlaga alapján rendeli el; a Tnyvhr. 14. § (10) bekezdésének a 2009. április 14-én és a 2015. július 1-jén hatályos rendelkezése annyiban tér el, hogy a korábbi szabály az összeg meghatározásánál az igénylő nyugdíjazását megelőzően betöltött, vagy ahhoz hasonló munkakörre, míg az utóbbi szabály a leghosszabb ideig betöltött, szolgálati időként figyelembe vételre kerülő munkakörre, ennek hiányában ahhoz hasonló munkakörre irányadó kereset alapulvételét írja elő.
- [18] A MüMr. 6. § (2) bekezdés első mondata a nyugdíjazásukat követően áttelepült személyek esetében arra kötelezi a magyar nyugdíjmegállapító szervet, hogy a nyugellátást és annak összegét a másik Szerződő fél nyugdíjmegállapító határozata meghozatala időpontjában érvényben volt magyar jogszabályok szerinti feltételekkel és mértékben állapítsa meg.
- [19] A Tny. 64. § (2) bekezdéséből és a MüMr. 6. § (2) bekezdés első mondatából a jogalkalmazó számára eltérő következtetések adódnak: a felperes ügyében az előbbi szabály alapján a Tnyvhr. 2015. július 1-jén, míg az utóbbi alapján a 2009. április 14-én hatályos 14. § (10) bekezdését kell alkalmazni. A perben vitás, a Tnyvh. 14. § (10) bekezdése 2009. április 14. és 2015. július 1. napján hatályos rendelkezése alkalmazásával kapcsolatos jogkérdés jogalkalmazói jogszabályértelmezéssel nem oldható fel.
- [20] A Kúria egy korábbi határozatában rámutatott: a nyugdíjszámítást eltérően szabályozó rendelkezések egyidejű alkalmazása folytán felmerült, törvényi és kormányrendeleti szintű jogszabályok ütközéséből eredő alkotmányossági probléma az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésével orvosolható (Mfv.III.10.593/2017/2.). A bíróság az ügy eldöntése során irányadó norma, jelen ügyben a Tny. 64. § (2) bekezdése és a MüMr. 6. § (2) bekezdés első

Mfv.III.10.476/2017/8.

mondata alkalmazásától ez irányú jogszabályi felhatalmazás hiányában nem tekinthet el, az ügyben irányadó normát – az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenességet megállapító, a normának a konkrét vagy valamennyi ügyben való alkalmazását kizáró határozata nélkül – nem mellőzheti (BH2018.59.).

- [21] Az Alaptörvény 18. cikk (3) bekezdése értelmében a Kormány tagja által alkotott rendelet törvénnyel nem lehet ellentétes.
- [22] Az Alkotmánybíróság a 21/2017. (IX. 11.) AB határozatban rögzítette, hogy a hierarchikus rendet, a jogszabályok egymáshoz és az Alaptörvényhez való viszonyát – a következők szerint – az Alaptörvény juttatja kifejezésre. „Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint a jogállamiság [B] cikk (1) bekezdés] alkotmányos alapját jelentő jogbiztonság elvének egyik garanciája a jogforrási hierarchia érvényesülése. A jogforrási hierarchia azt jelenti, hogy az alacsonyabb szintű jogszabály tartalma nem lehet ellentétes magasabb szintű jogszabály rendelkezéseivel {3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [42]; 3152/2016. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [14]}. A jogszabályoknak a jogforrási hierarchiában elfoglalt helyét az Alaptörvény rögzíti [15. cikk (4) bekezdés, 18. cikk (3) bekezdés, 32. cikk (3) bekezdés, 41. cikk (5) bekezdés], a magasabb szintű jogszabállyal ellentétes szabályozás ezért egyúttal az Alaptörvény T) cikk (3) bekezdésének a sérelmét is jelenti, amely szerint jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel” {3019/2017. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [23] A miniszter által kiadott MüMr. 6. § (2) bekezdés első mondata – a fent bemutatottak szerint – törvénnyel, a Tny. 64. § (2) bekezdésével ellentétes, ezért sérti az Alaptörvény 18. § (3) bekezdését és T) cikk (3) bekezdését.

IV.

- [24] A Kúria a fenti indokok alapján a MüMr. 6. § (2) bekezdés első mondata alaptörvény-ellenességének megállapítását, a rendelkezés megsemmisítését és – a rendelkező részben foglaltak szerint – alkalmazásának kizárását kezdeményezi. Az általános alkalmazási tilalom kimondását a Kúria az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt általános egyenlőségi szabály és a B) cikk (1) bekezdéséből származó jogbiztonság követelményének érvényesülése érdekében kéri az Alkotmánybíróságtól.
- [25] A Kúria az eljárás felfüggesztéséről a Pp. 155/B. § (1), (3) bekezdése alapján határozott, a végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Pp. 155/B. § (4) bekezdése zárja ki.

Budapest, 2018. július 11.

Dr. Zanathy János s.k. a tanács elnöke, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró

